

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22.

(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP,

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 840 Lej.

Fél évre 420 Lej.

Negyed évre 210 Lej.

Havonta 70 Lej.

Hirdetések díjszabás szerin.

Egyes szám ára 4 lej,

vasárnap 5 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Összeül

a külügyminiszteri konferencia.

Párisból táviratozzák: A mai lapok megállapítják, hogy a német kormány azzal az elvi kijelentéssel, hogy a háborús vetekesség konstataciók a közeli zóna kiirtásának kérdésénél nem kívánja előre állítani, az incidens is megszűnt és a külügyminiszteri konferencia a már megállapított közeben fog összeülni Lecarnoban.

Németország

helyteleníti Csicserin látogatását
Nagy az öröm Lengyelországban az orosz-lengyel barátság miatt.

(Berlin, szeptember 30.) A német sajtó Csicserin orosz külügyi népbiztos varsói látogatását Németország elleni presszióknak minősíti. A moszkvai német követ ugyanis Csicserin elutazása előtt mindent elkövetett, hogy a népbiztos varsói látogatásának elhárítására rábírja. Kísérlete azonban nem sikerült, mert Csicserin csak abban az esetben volt hajlandó varsói útjáról lemondani, ha ennek ellenében Németország nem írja alá a nyugati biztonsági szerződést.

(Varsó, szeptember 30.) A lengyel lapok szerint Csicserin orosz külügyi népbiztos a lengyel hivatalos körök nagy előzékenységgel fogadták. A külügyminiszteriumban bankettet rendeztek tiszteletére, amelyen többek között a lengyel külügyminiszter is felszólalt. Beszédében méltatta Csicserin látogatásának jelentőségét, amely nagyfontosságú a két állam barátságos viszonyának kialakulása és Európa békéje szempontjából.

Varsóból táviratozzák: Csicserin orosz külügyi népbiztos, aki néhány napot töltött Varsóban, ma továbbutazott Berlinbe.

Garanciaszerződés

francia- és Törökország között.

Milanóból táviratozzák: Konstantinápolyi jelentés szerint a konstantinápolyi francia nagykövet és Sükrü bej, volt török külügyminiszter között tárgyalások indultak meg, amelyek garanciaszerződés megkötésére irányulnak. Az eddigi tárgyalások szerint a francia kormány hajlandó jelentős politikai és területi engedelményeket adni a Mosszul-kérdésben Törökországnak.

Csütörtökön délben itél a bíróság Reinitz Jakab fölött. — Hamisítják a RMS-cigaretteket. — Arad kiépíti Ujaradot. — Az algyógyi dráma gyógyszerész-szereplője Aradon. — Olaszország szövetséget ajánlott Oroszországnak. — Sofförvizsga ötven százalékos bukással. — Robu János dr. főpolgármester hazaérkezett. — Nagy uccai botrány Budapesten.

Fascista-szervezet alakult Angliában.

Londonból táviratozzák: Ma fascista szervezet alakult Angliában, amelynek az a célja, hogy a hatalmi kérdésekből kitört sztrájkokat letörje. A szervezetnek

épen ezért első és legfontosabb célja, hogy a politikai, vagy a hatalmi sztrájkok esetén a közszükségletek ellátására szükséges üzemek üzemeltetését elősegítsék.

A bolgár forradalmárnó gyilkossági pöre.

Bécsből táviratozzák: Az esküdtsek ma kezdte meg Melpomene Caricu bolgár nő bűnpörének tárgyalását, aki ennek az évnek májusában a Burgszínházban előadás közben az egyik páholyban revolverrel agyonlőtte Panizza macedonai politikust, mert az a bulgáriai parasztpárti uralom idején. Sztambulinszky oldalán szerepelt. A megmentő Ausztriába érkezése előtt Jugoszláviában élt.

A világ kommunistái

brutalitással vádolják a budapesti rendőrséget.

Tiltakozó irat Bethlen magyar miniszterelnökhöz. — Illetékes körök cáfolják a hamis vádakot.

(Budapest, szeptember 30.) Rákosi Mátyás volt népbiztos és társainak letartóztatása megmozgatta a német, francia és a cseh kommunistákat, akik tiltakozást intéztek gróf Bethlen István miniszterelnökhöz a most foganatosított budapesti kommunista letartóztatások és a foglyok bántalmazása ellen. Az erélyes hangon megfogalmazott tiltakozó táviratokat a magyar sajtó nagy megütközéssel fogadja és visszautasítja a külföldi kommunistáknak Magyarország belügyeibe való beavatkozását. A Világ is hangsúlyozza, hogy egyetlen kommunista letartóztatottat sem bántalmazták, sőt azokat olyan cellákban helyezték el, ahonnan nemcsak a ajveszékkel, hanem még a beszélgetés is felhallatszik. A Világ azt hangsúlyozza, hogy a külföldi szervezeteket, amelyek most a bántalmazások miatt tiltakozásukat jelentették be, félrevezették. Különösen azért tiltakoznak a külföldi kommunisták vakmerő hangú beavatkozása ellen, mert azzal Magyarország legsajátabb belügyeibe avatkoztak és tették azt ugyanakkor, amikor a szervezkedés Magyarország belső biztonsága ellen irányult. A tiltakozó táviratokkal a bántalmazá-

sokról szóló híresztelésekről kapcsolatban ma nyilatkozott Hetényi Imre főkapitányhelyettes a Budapesti Hírlapnak és a következőket mondta:

— A rendőrség politikai osztályának tisztviselői és detektívjei hónapokon keresztül a legkörrültekintőbb és legalaposabb nyomozást végezték. 227 napon át, egyenként 1138 órát töltöttek el uccai megfigyeléssel. A megfigyelések során olyan adathalmaz birtokába jutottam, hogy az egész kommunista szervezkedés képe tisztán áll előttem. Ennek tudható be, hogy az elfogottak részletes és töredelmes vallomást tettek az eléjük tárt bizonyítékok sulya alatt. Hogy a nyomozás tökéletes volt, arra jellemző, hogy maga Rákosi Mátyás is kihallgatásakor rezignálisan jegyezte meg, hogy sohasem hitte volna, hogy a rendőrség ilyen jól működik. Felelősségem tudatában kijelentem, hogy az elfogottak ellen az eljárás teljesen perrendszerűen folyt le és az elfogottaknak semmi bántódásuk sem történt. Amennyiben nem ütköznek a perrendtartásba, az arra illetékeseknek hajlandó lennék Rákosit, Weinberget vagy bármelyik elfogott kommunistát megmutatni annak bizonyítására, hogy a politikai osztályon a hajuk szála sem görbült meg.

Ellentétek

a román-magyar tárgyaláson

Háromszor annyit kér a magyar bizottság, mint amennyit a román bizottság felajánlott. — A jövő héten újból felveszik a tárgyalást Aradon.

(Saját tudósítónktól.) A magyar-román bizottság tárgyalásai egyelőre eredménytelenül fejeződtek be. A magyar bizottság tagjai Nagyváradra utaztak, ahol az ottani bizottsággal folytatják az ugyancsak már régebben megkezdett és félbeszakított tárgyalásokat. Nagyváradon azonban csak néhány napos megbeszélésük lesz a magyar bizottság tagjainak, akik aztán megint visszatérnek Aradra, hogy itt értekezzenek tovább a megegyezés ügyében. A megegyezésnek az az akadálya, hogy a magyar bizottság a Romániának jutott megyei vagyontárgyakért olyan magas összegeket követel, amely háromszorosan haladja meg azt az összeget, amennyire ezeket a tárgyakat, ingatlanokat és egyebeket a román bizottság és a román hatóságok értékelik. A tárgyalásokat azonban ennek dacára mindaddig folytatni fogják, amíg nem sikerül létrehozni a teljes megegyezést.

Béke

a temesvár-józsefvárosi r. kath. hitközségben.

Küldöttség Prohászka Ede vezérigazgató, hitközségi elnöknel.

(Saját tudósítónktól.) Élénken emlékeznek még olvasóink azokra az éles ellentétekre, melyeket a temesvár-józsefvárosi r. k. plébánosi állás betöltése körül felmerült harc támasztott a hívők táborában. Azzal, hogy a plébánosi kinevezés megtörtént, elsimultak a felkavart hullámok, s a hívők most azon vannak, hogy a lemondott egyháztanács s különösen annak köztisztviselőiben álló elnöke, Prohászka Ede vezérigazgató, újból foglalja el tisztségét. Minthogy köztudomású, hogy Prohászka Ede előző kiválóbb, rátermettebb elnök nem igen akad, a hívők küldöttségileg keresték fel az érdeműs férfit s nevében Novotny Károly, a Sváb Központi bank igazgatója arra kérte őt, hogy lemondását vonja vissza. Prohászka Ede vezérigazgató kijelentette, hogy döntését mindaddig függőben tartja, míg Pacha Ágoston püspöki helynökkel nem tárgyal, de Temesvár katolikus társadalmának remélem, hogy sikerülni fog a kiváló közéleti férfit a hitközség élén megtartani.

Robu János bizaérkezései

Aradváros főpolgármestere átvette hivatala vezetését és nyilatkozott lapunknak a villamosról és a színházról.

(Saját tudósítónktól.) Négyhetes szabadságáról ma délelőtt érkezett vissza dr. Robu János. Arad főpolgármestere s azonnal átvette hivatalának vezetését. A délelőtt nagyrészt a prefekturán töltötte, ahol megbeszéléseket folytatott Georgescu János prefektussal, mivel a közeljövőben tartandó közlési vázlatokra vonatkozólag tanácskozott. A főpolgármestert különben több nehéz feladat megoldása várja itthon. Elsősorban a színházügy végleges elintézése, a mi annál lényegesebb, mert a szokásos színházi szezon kezdete közeledik. Másodsorban az aradi villamos probléma megoldása. Mindkét dolog fokozottan érdekli a város közönségét és mindkettő elintézése már meglehetősen sürgőssé is vált. Robu főpolgármester különben ma így nyilatkozott munkatársunknak:

— A megoldásra váró ügyeket rövidesen elintézem. A város és Fekete Mihály között levő ellentétéről, amelyek szabadságom alatt merültek fel, csupán a lapok híradása nyomán értesültem. Hazaérkezésem után azonnal informálódtam s remélem, hogy a magyar színház ügyét rövid idő alatt sikerül elintéznem mindannyunk teljes meglepedésére. A város nem akar akadályokat gurdítani az elé, hogy az aradi színház megkezdhesse szezonját, viszont szükséges, hogy a színházzal kapcsolatos függőben levő kérdések feltétlenül elintéztessenek. Ami pedig a villamos ügyét illeti, arra is rövidesen rákerül a sor, hiszen az aradi villamost legelső sorban maga a város vezetősége szeretné már megépíttetni.

Sofförvizsga

Ötven százalékos bukással százkilenc jelölt közül még a fele sem kapott hajtsái engedélyt.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi rendőrprefektúra és az iparfelügyelőség előtt folyt le a ma délutáni sofförvizsga. A sofförjelöltek az idén szokatlanul nagy számban: 109-en jelentkeztek, közülük 46 aradi és 63 környékbeli jelölt. A sofförvizsgák elméleti részét az aradi központi rendőrség utlevélkiállító hivatalában Trimbition Traian iparfelügyelő és Rimbas Romulus főmérnök vezették. A gyakorlati vizsga a Marasesti (Kossuth)-uccától a város határáig terjedt, kirendelt mérnökök felügyelete alatt. Már az elméleti vizsga is meglehetősen gyenge eredményt mutatott. A sofförjelöltek legnagyobb része teljesen készületlenül állott a vizsgabizottság elé és sokan már a legelemibb kérdésekre sem tudtak megfelelni, a gyakorlati vizsga sem sikerült jobban. Egyik jelölt a Marasesti uccán autójával nekiment egy másik automobilnak és összetört a hátsó sárhányóját. A bizottság természetesen csak azoknak adta meg a sofförképesítést, akik tökéletes biztonsággal kezelik a járműveket. Így történt azután, hogy a jelentkezett 109 jelölt közül több mint fele elbukott a vizsgán. A sofförvizsga délután 4 órakor kezdődött és késő este órákban ért véget.

Az algyógyi dráma gyógyszerész-szereplője Aradon.

Stanoiu tanár megdöbbentő szerelmi tragédiájának hiteles története. — Unger Jenő nyilatkozik munkatársunknak.

(Saját tudósítónktól.) Még egészen friss az emlékezete annak a megrendítő szerelmi drámának, amely az algyógyi szanatóriumban játszódott le. Stanoiu Marius aradi tanár, a felesége és Unger Jenő aradi származású gyógyszerész között. Stanoiu tanár féltékenységekben revolverrel támadt a szanatóriumban gyógykezelés alatt álló beteg feleségére s a szanatóriumi gyógyszerészre, a kiket egy névtelen levél alapján azzal vádolt meg, hogy szerelmi viszonyt folytatnak egymással. A férj a szerencsétlen fiatal asszonyt halálra sebezte úgy, hogy a borzalmas éjszakát követő délután ki is szenvedett, a gyógyszerészen több, — szerencsére azonban könnyebb jelentőségű sebet ejtettek a féltékeny ember revolverének golyói. A tragédia életben maradt szenvedőleges hőse ma Aradra érkezett, hogy sérüléseit itt gyógykezeltesse. Unger Jenő, az algyógyi szanatórium gyógyszerésze, akit Stanoiu Marius a balkezén és az állán sebesített meg, ma beszélt munkatársunkkal s a borzalmas éjszaka történetét eképpen mondotta el:

— Szeptember 21-ről 22-re virradó éjszaka, úgy fél három óra tájban a szobában alvó kutyám morogni, majd ugatni kezdett. Felriadtam álmomból, és ebben a pillanatban észrevettem, hogy a külső szobában felgyújt a villany, az ajtóban pedig megjelent egy ur, akit életemben csak egyszer láttam s akitől csak néhány pillanat múlva tudtam meg, hogy Stanoiu Marius aradi tanár, a karján pedig Stanoiuunét tartotta, akivel, mint a szanatórium betegével mint egy négy héttel előbb ismerkedtem össze, de akivel szemben — s ezt határozottan hangsúlyozom, — mindenkor az ártatlan barátság illetve ismeretség határain belül maradtam. A tanár ágyam elé lépett és rámszólt:

— Milyen viszonyban vagy a feleséggel?

Meglepett a kérdés, de azért nyugodtan válaszoltam:

— Uram, nekem önnagyságával semmiféle viszonyom nem volt!

— Stanoiu erre revolvert szegzett felém: Mondd meg az igazat, mert meghalsz. Mondd meg, volt-e viszonyod a feleséggel?

— Én még mindig az ágyban fekve, piámamat a mellemen szét nyitottam és így feleltem:

— Idelejj, ha mersz, én mást nem mondhatok: semmiféle viszonyom nem volt a feleséggel!

Az izgalmas vitába most beleszólt a remegő fiatal asszonyka:

— Nagyon kérem, mondja azt, hogy viszonyunk volt egymással, mert férjem, egy névtelen levelet kapott és azzal fenyeget, ha nem valljuk be viszonyunkat, mindkettőnköt agyonlő, míg ha töredelmes vallomást teszünk, elvállik ugyan tőlem, de semmi bántódásunk nem lesz. Az asszonyka szavaira mélysegesen megrendültem. Nem tudtam mitevő legyek. Ha nem mondom, hogy viszonyunk volt, lelő bennünket, ha pedig azt mondom, hogy viszonyom volt, attól félttem, hogy e hamis vallomás miatt

asszonykának mégis baja történik, Percekig tusakodtam, végül nagynehezen kimondtam:

— Igen, volt viszonyunk! Erre Stanoiu visszatette a zsebébe revolverét és odaszólt nekem:

— „Adjon erről deklarációt!”

— Papirosát, ceruzát vett elő, én fölkeltem ágyamból s az ő diktandójára megírtam a nyilatkozatot. Mikor aláírtam, a tanár megveregette a vállamat:

— „Te egy gavallér vagy!”

Visszafeküdtem az ágyba és izgalomban rágyújtottam egy cigarettára. Stanoiu most az asszonyt kényszerítette arra, hogy ugyanannak a cédulának a másik oldalára ő is írjon hasonló nyilatkozatot. Az asszonyka pillanatokig tétovázott. Stanoiu dühében ráütött remegő feleségére, majd revolverét ráfogta: „Lesz-e vagy sem?” Erre Stanoiuuné megírta nyilatkozatát, amelyben azt ismerte be, hogy viszonyba lett volna velem. Hozzám fordult ezután a férj:

— „Remélem, ezek után nőül veszed a feleségemet!”

— „Igen” — hangzott az én válaszom. Ugy látszik azonban ez mind nem volt elég Stanoiuunak, mert erős szavakkal azzal vádolt meg engem, hogy ajándékokat vettem a feleségének, s mikor ezt tagadtam, meg akart ütni. Az ütést elhárítottam, s kiugrottam az ágyból. Stanoiu revolvert rántott, én rárohantam és birkózni, duakodni kezdtünk. A heves tusa közben Stanoiu kirántotta magát kezem közül és revolverét rámsütötte. Az utolsó pillanatban félreugrottam, s így a golyó csak a balkezem fejét ütötte keresztül. A már akkor teljesen dühöngő tanár gyors egymásutánban még kétszer lőtt rám, de egyik golyó sem talált. Majd újból nekem rontott.

Birkóztunk. Én leestem, s közben odaszóltam az asszonykának, gondolva, hogy most már valószínűleg ő kerülne sorra: hogy próbáljon kimenekülni lakásomból. Meg is fogadta ezt a tanácsot, átfutott az első szobába, de kimenni nem tudott szegény, mert úgy látszik a férj — bejövetelekor — bezárta az ajtót. A dühöngő ember utánarohant. Egy lövést tett a menekülő asszony után, de nem talált. Minden bágyadsággal ellenére is kifutottam, hátulról átkaroltam Stanoiuuné, hogy véres tetteiben megakadályozzam, de ő kiszabadította magát, megfordult és újból ráilott. A golyó állon talált. Megtántorodtam, elestem. Ebben a pillanatban újból egy lövést hallottam, ez azonban már az asszonykának szólt, aki borzalmas sikóhással a falnak dőlt. A gyilkos férj felnyitotta az ajtót, kirohant a folyosóra és ezt kiáltotta:

— Megöitem mind a kettőt!

Mikor valamennyire magamhoz tértem, ott láttam az asszonykát a falhoz dőlvé, hátruhája merő vér volt.

— Ugy-e meghalok?

Én vigasztalni próbáltam, majd odaveztettem az ágyamhoz, lefektettem s a házi telefonon jelentettem a szanatórium igazgatójának a borzalmas tragédiát. Az igazgató meg az orvosok bejöttek, s gyógykezelés alá vették a halálosan sérült, szerencsét-

len fiatal asszonyt. Délelőtt 11 óráig állott kezelés alatt a szanatóriumban Stanoiuuné, ekkor őt is, engem is autón a szászsebesi kórházba vittek, ahova déli egy órakor érkezünk. A szerencsétlen asszony azonban menthetetlen volt. Operálni sem lehetett és délután hat órakor kiszenvedett. Másnap felboncolták. — A boncolás megállapította, hogy a tragikus halált halt asszonykát egyetlen golyó érte. A golyó jobboldalról, a légszónél, felülről lefelé haladó irányban hatolt a testbe, a beteg jobb tüdőn át a bal tüdőbe is érte. Hétfőn délelőtt helyezték örök nyugalomra Szászsebesen a tragikus végű Stanoiu Mariusnét.

Én a kórházról visszamentem a szanatóriumba. Másnap kijött az ügyész, kihallgatott, én részletesen elmondtam a dráma lefolyását, még egyszer hangsúlyozottan kijelentem, hogy a nyilatkozatot az asszonyka egyenes kívánságára írtam, minthogy nekem vele semmiféle viszonyom nem volt.

Még egyről adhatok felvilágosítást, arról, hogyan jött be a szanatóriumba és hogyan menekült el onnan Stanoiu tanár. Ezt természetesen csak később tudtam meg. Így történt:

Éjjel fél kettőkor kopogott Stanoiu felesége ablakán, s minthogy a szanatórium ajtaja zárva volt, az ablakon keresztül beugrott a szobába. Az asszony lakótársának tiltakozása miatt Stanoiu felköltötte az ápoionót, s tőle egy szobát kért. Kapott is, s átvitte oda feleségét, ahol, mint mondják, izgalmas lefolyású szóváltás volt közöttük. Fél három tájban történt aztán, hogy bejöttek hozzám. Az öldöklés után Stanoiu keresztülfutott a folyosón, bement felesége betegszobájába, annak ablakán kiugrott és önként jelentkezett a dévai ügyészségen, ahol brizetbe vették.

Hamisitják

az RMS-cigarettát.

(Bucuresti, szeptember 30.) Az utóbbi időben szerűlött elszaporodtak a hamis R. M. S.-cigarettek, ezért a dohánygyvedék igazgatósága nyomozást indított a hamisítók feiderítésére. Ma aztán el is fogták Bucurestiben az egész szervezetet, amely cigaretta hamisításával foglalkozott. A strada Dan Voda 1. számú lakásban akadtak rá a titkos cigarettagyárra, amely egy Istrate nevű házaspár és Ana Grozea „tulajdonosa” volt. A dohányt a Belvedere állami dohánygyárból lopták. Lefoglalt a hatóság 7000 darab kész cigarettát, 4000 hüvelyt, két kész dohányt és különböző szerszámokat. A zug-gyárosokat letartóztatták.

Viszket a bőrük? csipéseket éreznek?

A Cadum-kenőcs megfizethetetlen jótétemény azon ezer meg ezer személy részére, akik évek óta bőrbajban szenvednek. Ezen csodálatos gyógyszer használata visszaadja a csendes álmot azoknak, akiket ily bajok gyötörnek. Rögön véget vet minden viszketésnek, a bőr minden gyulladást, daganatát rögtön gyógyítja. Sok szenvedőnek vezetük elejét, ha idejében használják a Cadum-kenőcsöt: ekzéma, bőrkéreg, hemoroidok, dörzsölések, rüh, sebek, kopaszág, égések ellen. Kapható: gyógyszerárakban és drogériákban. Nagyban a Standard Áruházban Bucuresti.

Csütörtökön délből ítél a bíróság Reinitz Jakab fölött.

Elhangzottak a perbeszédék a nagyváradai tábla előtt. — Simonca védő szerint a bizonyítékok összegyűjtésénél nem respektálták a törvények rendelkezéseit. — A főügyész helyettes teljes egészében fenntartja a vádat. — Reinitz Jakab: Nem vagyok bűnös!

(Crudeamare-Nagyvárad, szeptember 30. Külön tudósítók telefonjelentése.) Már másodnapja áll újból perverz szemek keresztüztében, de hallatlan fölényel, vagy közönnyel, a hírságriak legkisebb jele nélkül bírja az osztrómot. A bírói kérdések labirintusából — úgy látszik legalább — játszva kijuttatta egy másik labirintus, mely magában véve olyan szolgálatot tett, mint Ariadne fonala: szellemi tornákon finomodott agya. Ha újságírók kérdezik — jól kialakult lesújtó véleményével az arcán — elfordul... Fizikai fáradságnak, hogy 26 órán át bőjtött, hogy bőjt után pár órával vonaton döcögtek, hogy nem akadt, hogy naphosszat szinte mozdulatlanul ül a füledt teremben, ahol élete sorsáról döntenek — oda sem néz. Akik régebben látták, azt mondják: erősebb volt, szélesvállú, izmos ember, a fogság utolsó pár hónapja viselte meg. Nem tudom. De amint itt ül a széken, szembe a bírósággal, vagy még inkább, amint szünet közben ügyvédekkel beszélget és egészen láttatja arcát, akkor lehet csak igazán észrevenni, hogy mennyire tulzást lehetett mindaz a sok rajz, a sok színes leírás, amit Reinitz Jakabról több mint egy esztendőn át az erdélyi, majd a középeurópai sajtó nyújtott. Hol van a bő fantáziájú riporterek szatmári Haarmanja, a riporteri fantáziához hűségesen igazodó rajzoló semita Lombroso-tipusa? Hol a szurószerű szem, a széles, brutális arc, az állatias fajtalan orr, a provokálóan jelző hajfürtök, az álszenteskedően összekulcsolt kéz és a riport-illusztátor egyéb hatásos rekvizituma? Nem, nem ez a Reinitz áll előttünk és talán nem is volt valóság az a Reinitz Jakab. Az ember, aki ma megint ítéletet vár, nem az a nagystílű gonosztevő-típus, amelynek arca kerülhetne be a kriminológia anatómiájába. Semmi különös ezen az emberen, — kiülsőleg. A szem, az arc, az orr és minden más külsőség valóban egy típust jeleznek, (de hol van ez Lombrosótól): a keleteurópai falusi szatmári típusát...

Bűnös-e Reinitz?

De mindez csak külsőség, ami nagyon sokszor csalhat. A kérdés inkább az: vajon lakhatik-e szatmári-testben olyan lélek, a jól mintázott homlok mögött olyan agyvelő, amely hét ember élete kádjának kioltását megtervezi, elhatározza és a test szerveinek végrehajtani parancsolja? A vádirat és a törvényszéki ítélet ráült ezt a Kain-bélyeget Reinitz Jakab homlokára. De Reinitz tagad, következetesen, szívesen, meggyőződéssel és okoskodással, tragi-

kus helyzetéhez sokszor nem is illő humorral egyre csak nemet mond és a legkisebb koncessziót sem hajlandó tenni a vádnak. És bár előttünk van a vád bizonyítékainak légiója, bár megriadt képzeletünkben mintha a kárpáti erdők sűrűjében meggyilkolt hét ember halálhőrgését hallanók; bár mögöttünk egy bírói ítélet és előttünk egy másik — és mindkettő a józan ész és a lelkiismeret kisugárzása, — mégis akadnak, akik egyszázmilliomodrésnyi lehetőséget mérlegelve legalább is a szépségszavak hangját felelőnek a kérdésre, hogy: bűnös-e Reinitz?

Reinitz a tökéletes nyugalom mintaképe.

Tökéletes lelki nyugalom: ez jellemezte Reinitz Jakabot az idő

Apró epizódok a nagy tárgyalásról.

A tegnapi tárgyalási nap közben igen érdekes epizódok vannak, amelyek különösen jellemzők a hétszeres gyilkossággal vádolt Reinitz Jakabra, az agresszív, heveskedő, bizalmatlan emberre. Ezek az apró esetek itt következnek:

Üssék pofozn...

Tegnap történt a tárgyalás bekezdése után. Reinitz arra kérte védőt, hogy hozzanak kocsi, mert nem akarja, hogy míg a fogházhoz kísérik, az uccán a tömeg bámulja. A védők megatták, hogy csak menjen, ne izgassa magát semmivel. Reinitz elindul. Az udvaron mozogó fogadja, lát-hatólag már ez is izgatja. Mikor pedig a kapuhoz ér és meglátja az uccán rávárakozó tömeget és a fényképező-masínákat, visszafordul:

— Tiltakozom! Engem ne barmuljanak. Nekem jogom van kocsihoz. Kérek egy kocsi.

Először Nusbächer Herminát, a meggyilkolt Nusbächer Károly testvérét, valamint oda-szólt Reinitznek, mire Reinitz arca vérborul és rákiált a fogházra:

— Csinaljanak valamit ezzel az emberrel. Üssék pofozn, vagy rögtön én adok neki egy pofozt!

Reinitznek ebédet hoznak.

A nagy per kis epizódjai kö-

Simonca György védőbeszéde

Ma reggel pontosan 9 órakor megnyitott a fogház ajtaja és két órától átkísérte Reinitzet a Tábla épületébe. Megint a kíváncsiak hada kíséri, de Reinitz tudomást sem vesz senkiről, semmiről... Fent, a tárgyalóterem folyosóján már nagy nyugugodás-mozgás van, a tegnapi arcok: védők, újságírók s a kíváncsiak tömege, nagyrészt hölgyek.

alatt, amíg lepergette előtte a tragédia filmjét, amelynek ő volt a cselekvő főhőse. Csak a legelveteműtebb gonosztevő, vagy a legátlantlanabb ember viselkedhet így! — ez az általános megállapítás. „Reinitz gazdag ember, jó ember!” ismétli ömaga, sokszor beszélve harmadik személyben önmagáról. „Reinitz gyilkolt, rabolt!” — így sujt vissza újra, meg újra a vád. Valóban sokszor úgy tűnik, mintha olyan halálos pontosan egymásba illesznenek a bizonyíték láncszemei, hogy egyet len-egy kiütja mincsen. A lélektan, mint komoly valósággal számol az egyéniséggel — megosztás tünetévével és ki tudja nem úgy van-e, hogy kétarcu a Reinitz lelke: van egy jó Reinitz és van egy rossz Reinitz és az egyik nem is tud a másiknak a létezéséről, halvány, tudatalatti megsejtése sincs róla. Ki tudja, nem úgy van-e, hogy a reinitzi lélek — a karamazovi lélek mása, — anélkül, hogy fajt reprezentálna — és reá is illik, amit Dosztojevskij mond hőséről: „Az Isten harcol az ördöggel és a harctér: az ember lelke!”...

Apró epizódok a nagy tárgyalásról.

zélő ez is: Tegnap délből, amikor Reinitzet a tárgyalásról az ügyészségi fogházba vezették s a híres vádlott szerény ebédjének elfogyasztásához készült, megjelent a fogházban Lebovits nagyváradai szabómester — az inasával.

— Ebédet hoztam Reinitznek — szölt a fogházörnek és megmutatta neki az inas kezében levő adényeket s az azokból kínálkozó frissen sült libacombot és turós-bélest.

— Ki küldte? — kérdezte Reinitz. És mikor az előtte ismeretlen nevet hallotta, kijelentette, hogy ő addig nem nyúl az ételhez, amíg nem beszél azzal az urral. Nosza levezették erre Reinitzet a kapualjba, ahol Lebovics Rudolf, a kitűnő szabómester várakozott.

— Nézze Reinitz ur. — szölt — én nem ismerem magát. De zsidó ember vagyok és gondoltam, jól fog esni magának ez a kis meleg ebéd.

Reinitz még erre sem állt köfélnék. Gyanakodva nézett a szatmári kalapja alá és azt kérdezte:

— Magának nincsen pajesze...

— Az nincs, — felelte a látogató, — de azért szívem lehet. Különbösen én is orthodox vagyok.

Mire Reinitz megnyugodva elfogadta az ebédet.

Simonca György védőbeszéde

Fél 10 óra felé jár a tárgyalóterem ingaórájának mutatója, mikor Ille Andor dr. tanácselnök megnyitja az ülést, Reinitz is bevonul, még nyugodtabb külsővel, mint tegnap.

— A védő uré a szó! — hangzik az elnök kijelentése.

Közdődik a védőbeszéd.

Simonca György dr. szólásra

emelkedik s megkezdi védőbeszédét: — Szép és fontos feladat vár — ugymond — a védőre, mert a védelem az igazságszolgáltatásnak integráns része. Azért hangsúlyozom ezt a fontosságot, mert kis bevezetőül rá akarok mutatni arra a körülményre, hogy a vizsgálat során és a törvényszéken megsértették a védelem jogát. És rá kell mutatnom itt önök előtt arra, hogy az a hatalmas anyag, amely itt önök előtt áll, nem teljes, mert összegyűjtésénél nem respektálták a törvény rendelkezéseit.

Vádol a védő.

A bűnvádi perrendtartás világosan előírja, hogy a vizsgálatot végző szervek egyező méretű lelkiismeretességgel mérlegeljék a bizonyítékokat, akár a bűnösségre, akár az ártatlanságra vonatkoznak azok. Nemcsak a vád, hanem a védelem részére is kell anyagot gyűjteni. Amikor vállaltam azt a megtisztelő feladatot, hogy az igazságnak napfényre való hozatálásában az objektív eszközöket részt veszek, — lelkiismereti kötelességemnek kell, hogy tartsam azt, hogy rámutassak: hol vannak a hibák, amelyek lehetetlenné tették, hogy az anyag teljes legyen! Ha nem tartanám ezt kötelességemnek, akkor nem állnék hivatásom magaslatán. A lelkiismeretes védelemnek előfeltétele az, hogy szabad szava legyen, mert nem teljesítheti kötelességét, ha bizonyos momentumokon hallgatással sikklik át, holott e momentumok fontosak.

— Az Önök előtt fekvő anyagot, elnök ur és bíró urak, újból vizsgálat tárgyává kell tennem, nem csak azért, mert ez védői kötelességem, hanem a Reinitz Jakabra nehezdő vád hallatlan súlyosságára való tekintettel is. Itt egy embernek az élete van kockára téve. Egy ember életéről van szó, nem bagatell dolog ez és ezért meg kell adni minden szabadságot, hogy védhesse magát, ne hogy a tárgyalás végén azt mond-hassa, hogy nem adtak neki alkalmat a védekezésre. Mert a fontos az, hogy bármilyen is legyen az ítélet, az elítélt legyen meggyőződve, hogy ő maga mindent megtett az ügy megvilágítására és ha ennek dacára is elítélik, akkor az a meggyőződés kell, hogy vezesse, hogy áthassa, hogy tényleg bűnös, mert annak találta a bíróság. A vádlott védekezési jogát nem lehet elvenni és azt respektálni kell.

Elűtötték a védelmet hivatása teljesítésétől.

Elnök ur! Nagyságos tanács! Amikor Önök itt látják a pör hatalmas dossziét, hallgassák meg a kijelentésemet, hogy ebben az irathalmazban a védelemnek egyetlen irata sincs. Reinitz két éve be van zárva, alig beszélhetett védőjével, míg ez alatt a vád összegyűjtött ellene minden adatot, amely a bűnösség alapozására és igazolására szolgálhat. Mivel igazolhatja Reinitz, hogy augusztus 2-án Máramaroszigeten volt, ha nem engedik bizonyítani. Amit én itt állítok, nyugodt lelkiismerettel teszem és kérdelem, hogy lehet az, hogy mikor egy ilyen ügyben vizsgálóbíróknak kell nyomozni, mellette mit keres egy Bakász nevű jegy-

Mindkét rész
egyszerre
bemutatva!

Erdők királya — Douglas Fairbankssal
két részben péntektől az aradi Apollóban.

JEGYEK
elővételben
válthatók!

zö. En tudom azt, hogy három-négy vizsgálóbíróra volna szükség ilyen helyen és mindössze egy van, de akkor sem lehet úgy megoldani a dolgot, hogy az egyik szobában üljön a vizsgálóbíró, a másikban egy Ba-

Simonca súlyos vádat emel egy bírósági jegyző ellen.

Ez a Balázs terrorizálta a tanukat. Tudom, hogy ez súlyos vád és meg kell világítanom. Tehát jött egy tanu, aki azt mondta Szigeten találkoztam Reinitzrel és kezét is fogtam vele. Balázs hevesen rászólt: — hogy foghatott maga kezét egy gyilkossal. Nem a levegőbe dobott alaptalan szavak ezek, de meg kell állapítanom és ezt igazolni is tudom, hogy ez a Balázs szoros összeköttetést tartott fenn az újságírókkal. Ugy, hogy azoknak a felvilágosításait is akceptálta és nemcsak szójáték, hogy a jelenlevő Dénes Sándor a Szamos szerkesztője tulajdonképpen képviselője a vádnak. Dénes és három-négy újságíró társa baktettek rendeztek, amelyen részt vett Fekete Ernő és Balázs Béla grafier. Dolgozhat-e egy ilyen ember a vizsgálóbíró nevében, aki mindössze aláírta, amit Balázs elébe terjesztett. Egy másik: itt van a teremben egy Lebovics nevű ember. Tulajdonképpen ez scenirozta az egész Reinitz-ügyet. Lebovicsnak a kezében kitöltetlen, de a bírő által aláírt idézőcédulák voltak. Ezzel járta be a környéket és aki neki gyanús volt, annak átadott egy ilyen idézőt, hogy menjen be a vizsgálóbíróhoz. Ezt Lebovics maga mondta el Szatmáron a Victoria-kávéházban Markovics Ernő nagyváradi újságíró előtt. Azt, hogy Reinitzet hogy terrorizálta Balázs jegyző, bizonyíthatja két fogházor. Amikor Nuszbecher, aki most is itt van ezen a tárgyaláson, a vizsgálóbíró előtt szembekerült Reinitzrel, megtéphette ennek a szakáliát és inzultálhatta Reinitzet, mert Balázs az örököt kiküldötte, hogy ne lássák azt. Azt hiszem, a grafier elleni vádaim teljesen alapozottak. Egy ilyen ügyben a hatósági személyek teljesen pártatlanok kell, hogy legyenek, ez ebben az esetben nem így volt és ez motiválja a felebezésünket.

Nem megbízható vallomások.

A védőbeszéd további részében azt kifogásolja Simonca dr., hogy a vád fontos tanuinak kihallgatásánál nem engedték meg, hogy a védelem ügyvédei jelen legyenek. A vizsgálóbíró tehát nem járt el törvényesen. Nem engedték bizonyítani, hogy Reinitznek rendes foglalkozása volt, hogy ki az a Kocsis, aki Reinitzet és Groszt Nagyvágyáról, Felsőbányára vitte. Ezután Grosz szavahihetőségét vonja kétségbe és kijelenti, hogy még ha Groszné teljes bühen adta is vissza, amit Grosz mondott ez nem lehet oly bizonyító erejű, amelyre ítéletet alapozhassanak. Ráter a peranyag ismertetésére. Felsorolja azokat a ténykörülmenyeket, amelyek feltétlenül bizonyíthatók. És ezután kérdi: — Hol van arra pozitív bizonyíték, hogy mi történt Groszszal, itt kétségbe kell vonnom a tanuak vallomásának bizonyító erejét. És a bíróság is ma már nemcsak azt kell, hogy figyelembe vegye, hogy egy tanu mit mondott, hanem mérlegelni kell a

láz nevű jegyző és ez vezesse a kihallgatásokat, a vizsgálóbíró pedig csak aláírja a jegyzőkönyvet. Ez a Balázs nem akceptálta azokat a bizonyítékokat, amik Reinitzot védték volna.

tanu szavahihetőségét is. Mert ebben az ügyben vannak olyan tanuvallomások, amelyek ellenkeznek minden emberi pszichológiával. Groszné Nisszel ellen is feljelentést tett és gyilkossággal vádolta azt. Ez a Nisszel nyolc hónapig be volt zárva Désen egy zsarolás-ügy miatt. Szeptemberben elfogták mint vádlottat és három hónapra rá 1924. januárban ugyanebben a perben, mint tanu hallgatták ki eskü alatt. Nem szabadott volna megesketni a vallomására Grosznét, aki érdekelt ebben az ügyben, hiszen az egész sorsa ettől függ. A bíróság ugyanis lefoglalta Reinitznek, sőt Reinitzének is az egész vagyonát, hogy ha az ítélet jogerős, ebből Grosznét kártalanítják. Ez a Groszné pedig nem beszél mindig egyformán. Minden kihallgatásnál többet mond.

Volt kolozsvári ügyvéd mint per-döntő tanu.

És most egy nagyon fontos dologra kell felhívnom a figyelmét a bíróságnak. Amikor Groszné az ura keresésére utazva Kolozsvárra érkezik, ott fel ment egy dr. Berkes Salamon nevű ügyvédhez, akivel másfélóra hosszat tárgyalt. Miután az egész peranyag az összes lapokban megjelent, szeptember 3-án írta dr. Borgida Lajos védő egy levelet kapott ettől az ügyvédtől, akit közben a hatóságok Magyarországra utasítottak ki. Ebben a levélben Berkes Salamon azt írja, hogy miután a lapokból ismeri a per anyagát, kijelentheti, hogy Groszné, amikor nála volt és amikor még Reinitz nem volt gyanúsítva gyilkossággal, ebben az ügyben előtte nagyon fontos nyilatkozatot tett. Berkes Salamonnak ezt a levelét bemutatja a bíróságnak és bemutatja ezenkívül egy másik levelét is, amelyet Simoncához intézett s amelyben kijelenti, hogy ha lehetővé teszik Romániába való beutazását és felmenti őt a tábla az ügyvédi titoktartás kötelezettsége alól, akkor hajlandó nagyon fontos és jelentős vallomást tenni. Simonca a per bizonyítás érdekében kéri dr. Berkes kihallgatását.

Az asszony nem szavahihető.

Ezután Simonca ügyvéd Groszné szavahihetőségét vonja kétségbe. Groszné azt mondta Reinitz-nak, hol a férjem. Ez válaszolt: — Nem tudom. De Reinitz még akkor nem tudhatta, hogy ki az az asszony, aki a férjét keresi tőle. Külömben is a bíróságnak mérlegelni kell ezeknek az embereknek a szavahihetőségét, akik a legkötésesebb üzletekkel foglalkoznak és természetesen, ha Reinitz sem bizott benne, különösen nem Groszné szavában, aki felelőtlen kijelentéseket is tett. Ez a Groszné ugyan elmondotta azt a beszélgetést, amely közte és Reinitz közt folyt le és amelynek alapján Reinitzot gyilkossággal vádolta. De lehet-e hinni abban,

hogy lelkiismeretesen adta vissza a szavakat, olyan pontosan, ahogy elhangzottak. En mondom, nincs olyan asszony, aki tökéletesen vissza tudja adni azokat a szavakat, amik előtte elhangzottak. (A hallgatóság, amelynek legnagyobb része nő, erre a kijelentésre hangosan és rosszulon sutogni kezd.) — Sajnos, de ez így van és jól is van ez így. Az asszony, az csak asszony.

Kicsoda Nisszel, a koronatanu?

Ezután Nisszel Károly vallomására tér át. Ez ellen az ember ellen gyilkosság miatt tetek feljelentést, de is volt tartóztatva. Ez az ember folytott csavargott. A gyilkosság idején Nagyvágyán volt, innen faluról-falura utazott. Ettől az emberről Groszné azt mondotta, hogy egy zanosztvő. Nyolc hónapig le volt tartóztatva Désen zsarolás miatt és Budapesten magyar koronák hamis lepe-

Reinitz titokzatos gallérja.

Simonca ezután rátér az egyik legfontosabb kérdésre: Reinitz gallérjára. Kérde, ki ez a gallér és ki juttatta a gyilkosság színhelyére? Tegyük fel, — mondotta — hogy a gallér Reinitzé, de ez még nem jelenti, hogy ő volna a gyilkos. Még fel sem fedezték Grosz Hermann holttestét és már Muresan kapitány egyik barátja megtalálta a gallért. El volt ugyan szakadva, de a mosóné bemondása szerint megállapították, hogy a gallér nem is lehet másé, csak Reinitzé. Különös, hogy a gallérnak csak a belseje van meg, amelyen a mosóda Reinitz-jele látható. A törvényték szerint valószínű, hogy dulakodás közben szakadt le a külseje, de miért éppen a belső rész maradt meg, amelyen az ominózus jel van meg, hogy ebből rásüthessék Reinitzre a bünt. Nem valószínű, hogy Reinitz ne lett volna olyan óvatos, hogy a gallért ott hagyja a gyilkosság színhelyén. Ezt a sokat firtatott gallért nem is azon a palakparton találták meg, ahol Grosz kalapja volt. Késégtelennek látom — mondja Simonca — hogy a gallért Lebovics terhelő tanu (a meggyilkolt Lebovics Hermann fivére) segítségével helyezték el, hogy vádat kovácsoljanak Reinitz ellen. Taglalja Danciu Mitru vallomását, aki egy napig magára vállalta az egyik áldozat meggyilkolását még pedig olyan részletesen, hogy vallomásából pontosan le tudták rajzolni a gyilkosság színhelyét. Másnap azonban Danciu visszavonta vallomását azzal, hogy azt a csendőrség veréssel kényszerítette ki belőle. Simonca kritizálja a csendőrség túlbuzgalmat. Ha Reinitz gallérja beszélni tudna — folytatja — elmondaná, hogyan jutott a gyilkosság színhelyére, miként Danciu is elmondta később, hogyan vállalta magára a gyilkosságot. Külömben Reinitz maga sem tagadja, hogy a gallér az övé, ez azonban még nem bizonyíték arra, hogy ő gyilkos lenne.

Reinitz nem lehet gyilkos.

— A vád szerint — mondja tovább Simonca — az üzleti terveit Reinitz koholta, hogy ezzel az ürügyel térbe csalja áldozatait. Bizonyítja, hogy a csempészes terve Grosz Hermannról indult ki. Grosz számos üzletet sorolja fel és megál-

csatékése miatt. Nisszel azt állítja, hogy Reinitz csekkhatóságára bízta, de ő visszautasította azt. El lehet-e hinni, hogy Reinitz, aki a bíróság előtt is, mint intelligens ember szerepel és akiről az orvosok megállapították, hogy kiváló elméleti képességű, hogy ez a Reinitz ezek után is olyan naiv lett volna, hogy az erdőbe hívja magával a bizalmasan Nisszelt. Naiv állítás, hogy Reinitz azt ígérte volna Nisszelnek, akiből mindössze 60—70 ezer lei pénz nézett ki, hogy kiküldi Amerikába. Hiszen az amerikai utlevél megszerzése nehéz dolog és Reinitznek nem lehetett olyan jó összeköttetése. Ez a Nisszel egy Klein nevű ember előtt azt állította, hogy nem is ismeri Reinitzot. Ez a Nisszel a vád döntő tanu volt, mert a kérdésekre még többet is mondott, mint amit vártak tőle.

lapítja, hogy a nagykarolyi vendéglős minden eszközzel a gyors meggazdagodásra törekedett. Majd a mellékkörülményeket fejtegeti, amelyek kizárják, hogy Reinitz ölte volna meg Grosz Hermann. Részletesen bizonyítja, hogy Reinitz nem is volt képes gyilkolni. A Reinitz-fele típus — ugymond csal, csempészik, sikkaszt, hamisít, de nem öl. En magam sem tartom gentlemannak Reinitzot, de gyilkosságra nem tartom képesnek. Ezt mondta különben Lebovics tanu is, akinek pedig fivérét ölték meg. Reinitz faji tulajdonságai, vallási nevelése nem engedi meg a gyilkosságot. Egy zsidó nem ont vért. De fizikailag is lehetetlen, hogy Reinitz ölte volna meg Groszt, hiszen sokkal erősebb volt Grosz Reinitznél. Kéri, hogy erre vonatkozólag hallgassák ki az orvoszakértőket, esetleg zárt ülésen állapítsák meg, hogy Reinitznek milyen súlyos sérve van. Reinitznek viselkedését ismerteti ezután a védő. Az augusztus hetedik és nyolcadiki események után, mikor Reinitz Kolozsvárra utazott, Jeremiás Gyula tanu azt állítja, hogy jókedvű volt és viccelt. El lehet-e hinni, hogy egy gyilkos közvetlenül a büncselekmény után viccelni képes? Egy másik tanu — Steinmetz — vallja, hogy Reinitz nagyon nyugodt volt, s nem keltette egy bűnös benyomását. A pszichológiai momentumokat sorolja fel ezután Simonca, amelyek Reinitz ártatlanságát bizonyítják. Reinitznek módjában lett volna elszökni, hiszen közben Csehszlovákiában is járt, s mégsem tette. Ezek mind arról győznek meg engem — mondja — hogy Reinitznek nincs köze a gyilkossághoz. Emellett azonban vannak vallomások, amelyeket egyáltalában nem vettem figyelembe. Így például Delmann látta Groszt három zsidóval, egyik sem hasonlított Reinitzre, kik lehettek ezek? A bizonyítás érdekében kérem, hogy hozzák ide Grosz cipőit, amelyek olyan rossz állapotban voltak, hogy abban ő a városban nem járhatott. A valószínűség az, hogy Grosz augusztus 2. és 7. között több ember társaságában állandóan az erdőben járt, úgy lehet csempészes csehából és ez alatt ment tönkre a cipője, s ez idő alatt is ölhették meg. Közben egy óra lelt és az elnök a tárgyalás folytatását del-

Jó minőségű kabát szövetek feltűnő VANDOR divatruházban Apad Str. férfi és női oleson Metianu (Forray-u.) Telefon 6-16

Felmentést kér a védő, vagy a bizonyítás kiegészítését.

A délutáni tárgyaláson Simonca dr. folytatja védőbeszédét. A délelőtti azt igyekezett bizonyítani, hogy Reinitz bűnösségére nincs semmi tárgyi bizonyíték. Most a legsúlyosabb váilomással kíván foglalkozni. Részletesen kritizálja Demjanovics terhelő váilomását s megállapítja, hogy ezt nem lehet ítélet alapjául venni. Majd így fejezi be beszédét!

— **Befejezem!** Védői kötelességemnek Isten és ember előtt eleget tettem. Kérem védecem felmentését. Abban az esetben, ha a bíróság nem mondana ki felmentő ítéletet, úgy kérem a bizonyítás kiegészítését a következő pontokra: 1. Igazolásul annak, hogy Balázs Béla jegyző, aki a vizsgálóbíró mellett a jegyzői teendőket végezte, terrort fejtett ki a vizsgálat alatt, terrorizálta a tanukat és lehetővé tette, hogy Reinitzet megverjék, kérem Balázs Béla, Beer Ferenc nagyváradi kereskedő, a két fogházor és Nussbacher Salamon (aki Reinitzet megverte) kihallgatását. 2. Bizonyítani kívánom, hogy a szimpatia-bankekten a következők vettek részt: Pongrácz, kassai rendőrtanácsos, Balázs Béla, Dénes Sándor és dr. Gara Ernő újságírók, Fekete Imre és Gergely János szatmári ügyvéd, kérem ezek kihallgatását. 3. Annak bizonyítására, hogy Lebovits bemehegett Reinitz lakására és onnan elvihetett egy gállert és azt a gyilkosság színhelyére vihette, Lebovits Hermann, Reinitz Fanni, dr. Gergely, Balázs és két szatmári rendőrtiszt kihallgatását kérem. 4. Grosz Hermann kijelentésére vonatkozólag, amelyről délelőtti szoltam, kérem dr. Berkes Salamon kihallgatását. 5. Kérem annak bizonyítását, hogy Nisszel Károly bosszúból vallott Reinitz ellen. 6. Kérem a bizonyítását, hogy Jozovits Illés terhelő tanu bűntetett előéletű. 7. Kérem a törvényszéki iratok beszerzését arra nézve, hogy Grosz Hermann bűntetett előéletű és hogy saját apja tett ellene feljelentést család miatt. 8. Kérem annak a törvényszéki aktának beszerzését, amelyben Danciu Mitru azt vallotta, hogy Reinitzzel együtt gyilkolt. 9. Kérem dr. Kopp Sándor törvényszéki szakértő kihallgatását, hogy Reinitz súlyos sérve miatt fizikailag is képtelen gyilkosságra. 10. Kérem Markovits Ernő nagyváradi hírlapíró, valamint Balázs és Lebovits kihallgatását arra nézve, hogy Balázs Lebovitsnak egész csomó tites idéző-blankettát adott.

A vádbeszéd fenntartja a vádat Reinitz ellen.

Simonca ezzel befejezte védőbeszédét, elfoglalta helyét és az elnök pár percnyi szünetet rendelt el, amely után Mircea Nitiu főügyész helyettes a kiválóan kép-

zeti, ismertnevű jogász emlékedett szólásra és megkezdte határozó, döntő érvekkel teitett, alaposan felépített vádbeszédét. A fő ügyész helyettes igen szellemesen és élvezetesen beszélt. A vizsgálatot teljesnek és tökéletesnek tartja. Kérde, ki ez a Reinitz? Észak-Erdélynek egy zsidófia, aki fiatal korában úgy él, mint a többi zsidó. Ájtatoskodik és tanul. De tizenkilenc éves korától kezdve csempész, zsarol és hamisít. Nagy szegénységben él. Bizonyítva van, hogy pincében lakik és zsákokon alszik, s mégis 1921-ben 50.000 koronáért házat vásárol, 1923-ban pedig egy 600.000 lejes házra alkuszik. Csodálatosan gyors ez a megoldás, amely azt mutatja hogy Reinitz multja nem lehet korrekt. Újólág hangsúlyozza, hogy a vizsgálat olyan alapos volt ebben az ügyben, amilyet tizenhárom esztendősi bírói működése alatt alig tapasztalt. Majd Balázs szereplésére tér át s az ellene emelt vádakat már a törvények erejéül fogva is kizártnak tartja. Ezek után mondja a főügyész helyettes, kötelességemnek érzem, hogy a vádat teljes egészében fenntartsam Reinitz Jakab ellen.

Mikor történt a gyilkosság.

A főügyész helyettes ezután rátér a bef. anyagának taglására. Ki volt Grosz Hermann? Nem olyan rossz mint amilyennek a védelem mondja. Egy szegény kis zsidó kereskedő, aki a pénzt hajszolta. Nem jobb és nem rosszabb, mint a többi. 1922-ben ismerkedik meg Reinitz-zel, aki igen nagy befolyással van rája, mert sok nyereséget ígér a pénzéhes zsidónak. Grosz egy ízben levelet írt Reinitznek, hogy várjon, még nincs pénze, de mindentáron szeretni fog. Augusztus elsején hajnali négy órakor érkezik Csehszlovákiából 13.000 cseh koronával s még aznap reggel Nagykárolyból átmegy Szatmárra, hogy a pénzt heváltsa. Ott találkozik Reinitz-zel, lelkesedve mondja neki, hogy van már pénze. Reinitz hívta tehát Grosz Hermann. Majd létről-létre bizonyítja a főügyész helyettes, hogyan csalta el és hogyan gyilkolta meg Reinitz Grosz Hermannat. Véleménye szerint a gyilkosság nem augusztus 7-én, hanem augusztus elsején történt. Augusztus elsője után Grosz nem látta se ki, akadnak ugyan zsidók, akik azt mondják, hogy látták Groszt, azonban ezek egyike sem ismerte őt személyesen s a szakállas, fekete ruhás zsidókat könnyű egymással összetéveszteni. Rekapitulálja a vád pontjait és megállapítja, hogy ezek a felsorolt adatok teljesen elégségesek Reinitz bűnösségének bizonyítására. A főügyész helyettes ezután rendkívül szellemes, tagyogó beszéletet sorra cáfolja a védelem

érveit és meggyőző erővel mutatja ki azok tarthatatlanságát. Fél nyolckor fejezi be a vádbeszédet. Simonca dr. néhány szóval replikázik.

Reinitz Jakab nem érzi magát bűnösnek.

Majd az elnök szólalt meg.

— Befejezem a tárgyalást!

Majd a vádlotak padja felé fordul:

— Reinitz, maga álljon fel!

Van-e valamit mondani valója?

A teremben, amely az egész vád- és védőbeszéd alatt meglehetősen nyugtalan és zajos volt, hirtelen csönd állott be. Reinitz kissé meggörnyedve, de mégis erőteljesen áll föl s közvetlenül a bírói emelvény elé megy. Lassu, de érthető hangon megszólal:

— Nincs semmi mondanivalóm! Nem érzem magam bűnösnek! Nem vagyok bűnös! Kérem a felmentésemet!

Meghajlítja magát s visszaül a helyére. Az elnök a mai tárgyalást berekesztettnak nyilvánítja, annak folytatását holnap délelőtti 12 órára tűzi ki, amikor is még néhány jegyzőkönyvet fognak ismertetni. Minden valószínűség mellett szól, hogy a jegyzőkönyvek ismeretése után a bíróság nyomban tanácskozássra vonul vissza, úgy, hogy az ítélet kihirdetése a déli órák alatt várható.

(F. S.)

Pótereltségi Aradon.

Harmintszázalékos bukás az írásbeli vizsgán.

(Saját tudósítónktól.) Ma fejeződtek be az aradi Moise Nicoara liceumban a pótereltségi vizsgálatok írásbeli és ugyanazok a mai napon kezdődtek meg a szóbeli vizsgálatok. Az értekezési szoba természetesen a szóbeli vizsgálatok eredményétől függ, de jelentős befolyást gyakorol az eredményekre az írásbeli vizsgálatok eredménye is. Az összes aradi középiskolák nyolcadik osztályainak annak kétszázötvennégy jelentkezőt és ebből ötvennégyet közül hatvanötöt jelentkezők pótereltségre, akik közül hatvanketten jelentek meg. Az írásbeli vizsgálatot 42 növendék tette le sikeresen s erről este fél hét órakor értesítették a növendékeket. A Moise Nicoara liceum növendékei közül sikerrel tettek le a pótvizsgát: Baltiu Traian, Berzovan Ioan, Cozman György, Dragomir György, Halmagean Péter, Nateiu Florian, Rusanda György, Caracas Miklós, Fericean István, Hesz Lajos, Lipovan Aurel, Luba György, Németh György, Nicolescu Virgil, Popescu Porfirie, Sulea Aurel, Teriteanu Aurel, Vulcu János, Tarnovean Valer (magántanuló.) A Moise Nicoara reáligazgatóból: Dephanis Péter, Werner István, Pollák József. A bráci gimnáziumból: Butariu Juon, David János, Gradina Kornél, Luciu János, Macavei Péter, Mogaean Péter, Oana János, Obadon Miklós, Paulu Pál. A római katolikus főgim-

náziumból: Adler Ervin, Adler László, Györi Tibor, Pavlik Ferenc, Kiss Rudolf, Limbeck-Márki Jenő, Tüdds János. A Ohiba Birta liceumból: Bárdosi Ilona, Teodorescu Natalia. Brádról: Robu Veturia. A római katolikus főgimnáziumból: Bokor Amália és Hász Erzsébet.

HIREK

Az Aradi Közlöny

október elsejével új évfolyamot nyit. A rotációs gép hájnal zákatolásában a munka láza sürümből az újsághasábkoknál realis valósággá. Ennek az újságnak megvan a negyvenötödik évfolyama, azaz az az évfolyam, amely alatt magához hozta, magához szoktatott családját és az a család nincs hozzászokva az Aradi Közlöny öreklámjához. Ennek a gárdának, amely napról-napra, esztendőről esztendőre csak felsőbbrendűséget adott a közönségnek, újságról hirtelen észkeze nem a levetendő dícsereket, hanem a jól végzett, bőséletes munkát, a lelkes, forró lázzal végzett nyit és modern újságírás. A mi magyarságunk nem a politikai politika, de nem is defenzív védekezés. Valljuk, hogy az ország népi királyságát megilletik a léleknek, az élet, a fejlődés aktív és szabad lehetőségei. Az Aradi Közlöny önértékelés szolgálatja a királyság széles méltóságos ügyét, a győződés fanatizmusává. A mi reklámunk ez volt: maga a lap, amely jobb és többet beszél minden angol toborzóhoz, amely bűnteljesítmény és dokume ma egy multnak, ami kötött. Ez a noblesse oblige közzünk az olvasók ezreit és kapcsol minket az olvasó. Mi egy újság gazdagon, izlésesen teltett napi asztalhoz invitáljuk ismét a mag családját, az októberi évfolyam kiadásán. Erre a csapata kényes számitunk, m ahogy az számitunk, hat mir? És lankadatlan, hittel teljesítjük tovább azt a munkát, mely mögött a Mult és amely jövő a Jövő!

— A parlamentáris Unió elnöke. Newyorkból táviratozzák: Az amerikai parlamentáris Unió tanácsa Mac Sinót, — Illinois állam külügyminiszterét, Washingtoni értekezlet előzően választotta meg.

Andasi-fió román szótár füzve 140. kötve 1/0 lej. Szécsényi lapkiadóban Arad.

Mindkét rész egyszerre bemutatva!

Erdők királya — Douglas Fairbankssal
Két részben pénztől az aradi Apollóban

JEGYEK elővételben válthatók!

— Kirakatrevü Temesvárott. A temesvári kirakatrendező tanfolyam résztvevői a tisztikaszinó nagytermében kirakatrevüt rendeztek, melynek megnyitásátán dr. Georgevici főpolgármester, Oprea János iparkamarai elnök és Totis Rezső vezérigazgató is résztvettek. A kiváló ízléssel megrendezett revü elsősorban Mircsetics Ferenc, a tanfolyam vezetőjének köszönhető.

— Miniszteri döntés egy aradi üzlethelyiség fölött. Az aradi színházépületben levő üzlethelyiségek egy részére még hónapokkal ezelőtt árlejtsést hirdettek a város. Krausz Paulin könyvkereskedő az eddig bérben birt üzetére 90.000 lejes ajánlatot tett, míg Brandes D. aradi ékszerháros ugyanezért az üzletért 100.500 lejt ajánlott fel. A tanácsm. d. mellett úgy döntött, hogy az üzlet maradjon a régi bérlelé, mert a differencia nem nagy. Az ékszerháros megfeleltette a határozatot a minisztériumhoz amelynek ma érkezett döntése Brandesnek ítélte a helyiséget, kötelezve az eddigi bérlelé, hogy 14 nap alatt költözzék ki.

— Elítelt uradalmi felügyelő. Az aradi járásbíróson ma Moldován József uradalmi felügyelő ügyét tárgyalták, aki a Károlyi-uradalom alkalmaszabásában áll. Moldovánt azzal vádolták, hogy Balázs Anna 70 éves mácsai asszonyt nagyon megverte, mert rajtakapta, hogy az asszony az uradalom parkját rongálta. Az asszony feljelentést tett a felügyelő ellen, akit a mai tárgyaláson dr. Demian járásbíró 1000 lej fő és 500 lej mellékbüntetésre ítél, s kötelezte a felügyelőt, hogy 1000 lej kártérítést és 300 lej ügyvédi költséget fizessen.

— Lászlóé-Prohászka Elvira továbbképző magántanfolyama fiatal leányok részére október elején nyílik meg. Jelentkezéseket korlátozott számban még elfogad. Lakik Arad, Piata Ram lancu 18. sz. II. em.

**Magyar nyelvünket védelm,
aki új előfizetést szerez
az ARADI KÖZELONY-nek!**

— Aradi katonai ügyosztály felhívása. Az aradi rendőrség katonai ügyosztálya felhívja az összes 1906. és 1907. évben született népfelkelésre rendezettek, hogy katonai nyilatkozatukat az ügyosztály kezzenek október hó 1-én és 2-án az aradi katonai rendőrség katonai ügyosztályának 9. számú szobájában a 10 óra és 12 óra között. Jelenkezni tartoznak az aradi katonai ügyosztályon kívül azok is, akik a fenti körhöz tartoznak és legalább 6 napja Aradon laknak. A jelentkezés elmulasztása súlyos büntetést von maga után. Ugyancsak felszólítja a katonai ügyosztály Birte Géza 1907. évfolyambeli tartalékosát, hogy katonai okmányait átadja az ügyosztály kezébe, mert az okmányok hiánya miatt nem haladhat tovább a katonai felkészítésében.

— Kényszermunka csapásért és munkakerülésért. Az aradi katonai rendőrség büntető osztálya. Endre Józsefet és Biró Anikót csavargásért 20 napi, Lőrincz Sebestyént és Müller Jánosot 12 napos veszélyes munkakerülésért 4 napi, végül Kun Mihályt szintén munkakerülésért 21 napi kényszermunkára ítélte.

Olaszország szövetséget ajánlott Oroszországnak.

(Berlin, szeptember 30.) A Daily Mail jelentése szerint Mussolini javaslatot tett Oroszországnak egy olasz—orosz szövetségi szerződés megkötésére. A tárgyalások már előrehaladott állapotban vannak. A Daily News ezt a híradást azzal egészíti ki, hogy Mussolini olasz—orosz—német szövetséget akar létrehozni. A lap azt állítja, hogy értesülését feltétlenül biztos forrásból szerzte.

Arad kiépíti Ujaradot.

Az aradi mérnöki hivatal nagyszabású terveit, amelyek végrehajtására a hivatali személyzet jelentős szaporítását kéri.

(Saját tudósítónktól.) Arad város mérnöki hivatalának adatai elé ma délután 12 órakor egy városi szolga állt s az odatarozó hivatalnokokon kívül senkit nem bocsátott be. A kérdezősködésre a válasz ez volt: — A főmérnök ur parancsára. Megkérdeztük Muresán János városi főmérnököt, aki a rendelkezés okáról érdekes felvilágosítást adott:

— A városi mérnöki hivatal az utóbbi időben képtelen produktív munkára, mert aktáznia kell. Amennyi aktát kell elintéznünk naponta, hogy semmihez sem jutunk. Így 12 óra után ki kell zárni a közönséget, hogy a fellalmozott aktákat elintézhessük. A jelenlegi csekély személyzettel nem tudunk előrehaladni, dacára annak, hogy a városi mérnöki hivatalnak fontos szerepet kell játszania a város fejlődésében. A mérnöki hivatal egyébként a városi tanács elé kérelmet terjesztett, hogy a város még két mérnököt, egy építész, két építési

felvigyázót, egy rajzoló, egy műszaki irodatisztet, egy raktárnokot és két munkavezetőt alkalmazzon.

— Csak így lesz lehetséges, hogy eredményes munkát végezzünk — folytatta a főmérnök. — A mérnöki hivatalnak különösen akkor lesz sok és jelentős feladata, amikor Ujarad Aradhoz való csatolása tényleg megtörténik. Ujaraddal ugyanis nagy tervcink vannak. Ott igen sok szép, üres telek van s ha ott az építkezések teljes erővel megindulnak, beláthatatlan fejlődésnek néz elébe a község. Az új építkezéseknél azonban a szépészeti szempontokra is súlyt helyezünk és nem igen engedélyezzük a házak összevissza való építését. A csatornázást is megkezdjük ott s esővíz csatornán kívül Shonecsatornát is építünk. Mindehhez azonban legelső sorban is munkaerő kell, mert két mérnökkel nem lehet egy ilyen nagy város mérnöki hivatalának munkáját pontosan és megfelelően elvégezni.

— Levélben mondott le állásáról a Temesi Agrár aligazgatója. A Temesi Agrárakadémia részvényársaság aradi fiókintézetének aligazgatója, Holländer Oszkár váratlanul lemondott állásáról. Az aligazgató az aradi fiókintézet létesítése óta áll a bank szolgálatában és miután különböző differenciái nem voltak a bank vezetőségével, meglepetésszerűen hat távozásának ferca módja. Holländer Oszkár néhány héttel ezelőtt szabadságra ment s szabadságának leteltével levélben mondott le állásáról. Holländer szabadságának egy részét egy osztrák fürdőhelyen töltötte, onnan aztán Bécsbe utazott, ahol öccse egy vállalat vezetője, Bécshez különben is rokoni kötelekék fűzik s valószínűleg itt talált új elhelyezkedést. Lemondó levelét Stein Zsigmondhoz, az aradi fiókintézet igazgatójához intézte, aki a lemondást a temesvári központhoz továbbította és ott azt minden további megjegyzés nélkül tudomásul vették.

— Letartóztatott éjjeli csendőrszolgák. Az aradi rendőrség Peiris János foglalkozás nélküli éjjeli csendőrszolgájaként letartóztatta. Ugyancsak letartóztatták hasonló okokból Gera Béla csavargót is. Mindkettőjük ellen megindult az eljárás.

Közszók, vonalzó

Sándor hírlapirodában Arad.

— Könyvtárt jó árban vesz Kerpel.
— Gencsnyé tánciskoláját kezdők észere október 2-ikán megkezdik az aradi Központban.

lak. Verseny is volt három díjjal azok számára, akik konfetti és serpentinárusítással foglalkoztak. Az első díjat German Mariska, a másodikat Hoffmann Mariska, a harmadikat pedig Franzen Éva nyerte.

Magyar sajtóban él a magyar nyelv. Terjessze az ARADI KÖZELONY-t!

— Uccai botrány Budapesten. Budapestről jelennek: Súlyos incidens történt tegnap a magyar fővárosban. Schwarcz Kálmán részvénytársasági igazgató egy budapesti textilcég főnöke az uccán megtámadta Mohácsi László műépítész, aki egy tengerészti barátjával haladt az uccán. — Schwarcz az öklével a műépítész arcába vágott azt kiáltva: — Megsértette a menyasszonyomat és ezért megakol. Az építész botját védekezésére akarta felemelni, azonban egy második ütést kapott és elvesztette eszméletét. Amikor ujra magához tért, orvost keresett fel, majd orvosi látlelettel a rendőrségre ment, ahol feljelentést tett Schwarcz ellen. Elmondotta, hogy egy házaspárnál lakik, a mellyel legutóbb összekülönbözött. A házaspár leányát azonban, aki az igazgató menyasszonya, nem is látta életében. A rendőrség beidézte az igazgatót, s nyomban őrizetbe vette, mivel husz napon túl gyógyuló sérülést okozott ellenfelén.

— Elítelt magyar író. Budapestről táviratozzák: Az ítéletábla felebbezés folytán ma foglalkozott Karinty Frigyes ügyével, akit a törvényszék „Fekete mise” című novellája miatt vallás elleni kihágásért nyolc napi fogságra ítélte. Az ítéletet a tábla mai tárgyalásán helybenhagyta.

— A magánvasutak megváltása. Bucurestiből táviratozzák: A közlekedésügyi minisztérium október hónap folyamán tárgyalja az erdélyi és bukovinai magánvasutak megváltásának kérdését. A tárgyalások során az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutakról, a Szamosvölgyiről és a bukovinai magánvasutakról lesz szó.

— Themes tánciskolájában új táncokton október 2-án, pénteken kezdődik az aradi városi iskolában.

— Harisnya, legjobb és legolcsóbb: Bogynál, Str. Eminescu 13.
— Jó cukorkazacskók Kerpelnél.

Csapodárherceg

KOLLINNAL

a főszerepben

péntekig

az aradi

Urániában

May Murrayval

Pávakirálynő

ma utoljára

az aradi Apollóban

— Keresik a budapesti milliárdos ékszerővajokat. Budapestről jelentik: A Bristol-szállodában történt kétféle milliárdos ékszerlopás ügyében eddig minden eredmény nélkül folyik a nyomozás. A detektívek két nap óta öt olyan egyént állítottak elő, akik motoros szállodai besurranó tolvajok. Az öt ember közül egyik re ráillik a szálló személyzetétől kapott személyleírás. Ezt az embert továbbra is őrizetben tartják, míg a másik négyet elbocsátották a rendőrségről. A detektívek ma felkutatják a fővárosban tartózkodó és szabadlábban levő szállótolvajokat, valamint a motoros orgazdnál is házkutatást fognak tartani, mert lehet, hogy a vakmerő tolvaj már értékesítette is Podmaniczky báróné ékszereit, de még valószínűbb, hogy valamelyik orgazdnál elrejtette.

— Szüreti mulatság Radnán. Kintűnően sikerült szüreti mulatságot rendezett a radnai és lippai ifjuság a radnai Szalkay-féle vendéglőben, a melynek nagytermét ez alkalommal gyönyörűen feldíszítették. A mulatság szép jövedelemmel végződött, a melyet a radnai önkéntes tűzoltótestületnek adományoztak. A kiváló rendezőség élén Milos Károly, Branicskán, Ebel Károly és Vitil József állottak. A rendezőség tagjai Perjanovics Gyula, Gumilevics Géza, Udvari Tibor, Tichey Tibor, Kolovrath Ferenc, Böhm Antal, Ámon Nándor, Tripon, Goschler Károly zenerendező, Pintér György, Neda Áron, Zalay János, Lukhamp Ferenc, Oszter L., Láng József, Curai Mihály és Franzen József csőzők, Szatmári Mariska (Kotop), Germann Aranka, Franzen Éva, Hoffmann Mariska, Kolovrath Mariska, Kunota Médi és Joszits Mariska csőzleányok voltak.

Közgazdaság.

Zürichben 2.50, Párisban

10*20 a lej.

HELYI VALUTAÁRAK.

(Szeptember 30.) **Áru:** Márka 50, angol font 1010, svájci frank 41, francia frank 10.50, lira 9, dinár 3.65, dollár 210, schilling 30, magyar korona 345, cseh korona 6.25. **Pénz:** Márka 48, angol font 1000, svájci frank 39, francia frank 10, lira 8.50, dinár 3.60, dollár 208, schilling 29, magyar korona 350, cseh korona 6.10. **Kifizetések:** Berlin 50.60, London 1030, Zürich 41, Páris 8.70, Belgrád 3.73, Newyork 211, Bécs 30, Budapest 335, Prága 6.30.

ZÜRICH TŐZSDENYITÁS. (Szeptember 30.) Berlin 123.35, Amsterdam 208.35, Newyork 518.25, London 2509.50, Páris 24.52.50, Milánó 21.08.75, Prága 15.35, Budapest 0.0072.45, Belgrád 9.20, **Bucuresti 2.47.50**, Varsó 0.00083.50, Bécs 0.0073.15.

ZÜRICH TŐZSDEZÁRLAT. (Szeptember 30.) Berlin 123.30, Amsterdam 208.35, Newyork 518.12.50, London 2509.75, Páris 24.51, Milánó 21.05, Prága 15.35, Budapest 0.0072.60, Belgrád 9.20, **Bucuresti 2.50**, Varsó 0.00084, Bécs 0.0073.10.

BUCURESTI TŐZSDEZÁRLAT. (Szeptember 30.) **Devizák:** Páris 10.03, London 1026, Newyork 209.60, Milánó 8.63, Zürich 40.80, Bécs 29.80, Prága 6.28. — **Valuta:** Napoleon 800, aranyárka 49, leva 1.48, török lira 1.12, francia frank 9.90, svájci frank 40, lira 8.50, drachma 3, dinár 3.60, dollár 208.50, lengyel marka 34, osztrák korona 29.30, magyar korona 285, szokol 6.10.

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMAI. (Szeptember 30.) Belgrád 1264—68, dinár 1250—1264, **Bucuresti 340—342, lej 334—340**, Zürich svájci frank 13.764—13.840, Bécs osztrák korona 100.56—100.90, Prága 2113—2121, szokol 2103—2121, Newyork 71.310—71.530.

SKINHAZ MŰVÉSZET

* Három nap múlva, azaz vasárnap este lesz a téli színházban a Horváth Miké-est. Arad kedvenc primadonnájának bucsuja mindenképpen elsőrendű művészi esemény. A Sybill, a Cigányszerelem, a Lengyelvér II. felvonása kiváló előadásban kerül színre, a távozó művésznőn kívül legjobb színészeinkkel. A három operett nem zongorával, hanem zenekarral megy és a karnestéri székben a népszerű és kedvelt Gelért Pál fog ülni. A közönség jól teszi, ha siet jegyét megváltani, mert azok nagyrészt már eddig is lekötötték. A téli színház pénztárában 10-től 1-ig és 4-től 6-ig lehet jegyet váltani.

* Képkiallítás. Minigan és Pálffy képkiallítása az aradi Kulturpalotában szombaton nyílik meg.

Felelős szerkesztő:
RÉTHY JÓZSEF.

Ujra kapható a biztos hatása **"Radikal"** patkányirtó anyag minden gyógyszerárban és drogeriában. Ne fogadjon el mást, mint az eredeti, régi, jó „RADIKALT”

Elbucsuzott Kőrösi Dudus.

Arad kedvenc cigányprimásának bucsu-ünnepé.

(Saját tudósítónktól.) Dudus ma este virággal, pezsgővel és muzsikával — elbucsuzott. Ott a kávéház füstpárájában, vidám asszonyok és lányok között talán sohasem szólt a hegedűje olyan szívet remegtető szépen, olyan szemből könnyet facsaró módon, mint ma este. Ez a kedves, gyakran bohémkedő, de mindig unci-gányi bele muzsikálta magát Arad fölébe, bele Arad szívébe, szeretetébe. Lassanként több lett már, mint a cigányprimás általában lenni szokott, esti vidámok, hajnali ringatók, pajtásunk az ital mámorában, barátunk a bus magyar nóták fájdalmaiban. Dudus és Arad összejártak, odataroztak egymáshoz és most, hogy elmegy, most úgy érezzük, hogy valósággal művészt megillető szavakat kell keresnünk egy ideiglenes nekrologra, mert mi hiszünk s tudjuk, hogy a Dudusnak Arad-dal való összeforrása nem mlő timent, hogy ő visszajön köznék s hogy, mi erre a visszatérésre várunk is.

Dudus az aradi éjszakában valósággal történelmet képez. Ő játszotta először a „Katóka-légy a babáru” shimmy-nótát, aminek megmagyarozhatatlan szövegét az ő vonója tette népszerűvé és az ő cigányprimási királykodása alatt vonult be Aradra a kávéházi tánc. Ugy húzta a talp alá való shimmyket, hogy a Dacia szűk megyszögén sokszor 10—20 pár ts táncolt és persze először kell megemlíteni azt, hogy szívből szurrant érzések árján olyan bánatokkal és olyan fájdalomokkal ömlesztette a magyar puszták dalait, hogy minos aradi ember, akinek ne kapott volna bele a felke legmélyére Dudus simogatása. És most elment, Elment Váradra muzsikálni, de a mai este társos, ünneplő, forró hangulatát elvitte vele a váradi motoros-vonat. Mi vissza várjuk Dudust, a nótáival, a szívével, az urf bohémiségevel. Gyere vissza Dudus, szeress úgy, mint régen...

MOTTA

xx Még csütörtökön és pénteken vetíti az aradi Apolló mozgószínház a „Pávakirálynő” című amerikai filmrémeket, amelynek izgalmas cselekménye az Egyesült-Államokban bonyolódik le. A film főszerepét May Murray sok közvetlenséggel játssza meg. A rendezés pedig ujszerű és magas színvonalon álló. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

xx „A csapodár herceg” sikere az aradi Urániában. Ez a gyönyörű és minden tekintetben kitünő film a szerelem filmje, melyben egy herceg súlyos áldozatokon és intrikákon keresztül igyekszik elérni célját,

hogy szerelemét magáévé tegye. A kitünő film péntekig marad az aradi Uránia műsorán. Az előadások öt, hét és kilenc órakor kezdődnek.

xx „Az erdők királya” két részből álló szenzációs film, mind két részét egyszerre mutatja be az aradi Apolló mozgószínház. Főszerepben Douglas Fairbanks. A film Walter Scott világhírű regénye nyomán készült. Jegyek elővételben kaphatók péntektől az Apolló elővételi pénztárában.

SPORT.

O Magyar sportférfiu Párisban. Budapestről táviratozzák: A magyar atlétikai versenynek egyik legkiemelkedőbb eredménye ezidén Gáspar Jenő 193 centiméteres magasugró rekordja volt és ennek alapján Gáspárt meghívták a Párisban szombaton és vasárnap rendezendő nagyszabású atlétikai versenyre. A meghívást távirati utom juttatták el Gáspárhoz. A versenyen a világ legjobb magasugrói vesznek részt, többek között Leiden francia és Osborne amerikai bajnok.

Cenzurat: Prefectura Județului.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátoknak és ismerősöknek, akik drága, jó, felszethetően feleségem gyászos elhunyt alkalmával nagy fájdalomokat ígas szeretetükkel és részvételükkel enyhíteni igyekeztek, eruton mondom ugy a magam, mint gyermekeim nevében hálás köszönetet.

Arad, 1925. szeptember 30.

Szántó Péter.

ZONGORÁKAT

keresek helyben és vidéken megvételre **MELIS** zongorakészítő és hangoló Arad, Str. Pompiliu 21. (Kaszárna.) Használt zongorák állandóan kaphatók. Olcsó hangolások és javítások. 5738

„LUTZ” festékművek TIMIȘOARA.

Egyedül gyártói a **Lutz Ede és Társa** lakk- és festékgyárak eredeti gyártmányainak. Zománcok, festékek, lakkok, csakis elsőrangú minőségben!

Aradmegye

legnagyobb községében fekvő 6 járatu malom bérlete, melynek időtartama még 3 év, 180.000 lejért átadó. Előlegelhető 3 szobás lakás, istálló, kocsiszín, sertésel. Meghívott „URANUL” iroda Arad, főpostával szemben. 16108

Kiadó

Aradon, a régi keményítőgyárban

egy cementírozott, vizvezetékkel ellátott garage, több auto befoglalására alkalmas. 6821

Mielőtt cipőszükségletét beszerzésre keresse fel **Iuszuin Oiaru & Comp.** Üzletét, ahol saját készítményű csupa cipőket tart raktáron. Arad, Bul. Reg. Ferdinand No. 47. (Fekete Bárány vendéglővel szemben.)

Nagyjövendelmű

korlátlan italmérési joggal bíró, II. oszt. korema, a belváros legforgalmasabb utcájában, berendezéssel, egyszoba, konyha lakással, telephelyével, 85.000 lejért eladó. Megbízott „URANUL” iroda Arad, főpostával szemben. 16106

A régi, jóhírnevű **Maresch Gyula-féle** sport-, játék- és díszműru üzletet **férfi divat és kötött árukkal** egészítettem ki. Olcsó árak! Szolid kiszolgálás! **Maresch Gyula** utóda Arad.

Primaria orasului municipal Arad.

No. 26374/1925:

PUBLICAȚIUNE.

Conform dispozițiilor legale în timpul dela 1. Noembrie 1925 până la 1. Februarie 1926 se vor face operațiunile vizei livretelor tuturor oamenilor dela vatră, cari fac parte din elementele armatei. Este obligat fiecare individ să se prezinte la datele ce vor fi fixate pentru dănsui de autoritățile militare.

In decursul acestor operațiuni se va lămurii situație militară a fiecărui și anume în anul acesta pentru ultima oară.

Cei cari nu se vor prezenta la vize sau nu și vor lămurii situația militară vor fi concentrați pe un timp de 30 zile.

Intreaga operațiune este absolut gratuită și nime nu este în drept a pretinde nimic pentru conlucrare.

Cu insistență rugăm publicul interesat al orașului nostru să parcurgă cu atențiune publicațiunea în care va fi fixata data vizei și să satisfacă datoriei impuse în mod cinstit, că asa să fie scutit și dănsul de pierderea timpului cu concentrarea precum și autoritățile militare de operațiuni inutile.

Arad, la 29. Septembrie 1925.

Primar: **Dr. Angel.**

Mindkét rész egyszerre bemutatva!

Erdők királya — Douglas Fairbankssal két részben péntektől az aradi Apollóban.

JEGYEK elővételben válthatók!

APRÓ HIRDETESEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjtalanul szívesen fogadjuk. Minden szó hirdetés ára hétfőnap 3 lej — bűn, vasárnap 4 lej. — Vasárnaponként 5 lej. — A vasárnaponkénti díjat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. u. 5 óráig vehetjük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög. Hétnapon 30 lej, vasárnap 40 lej. A kiadóváltal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szívesen, amelyek tartalmában fogya eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse. * * * * * Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 151. * * * * *

Házasság.

HÁZASSÁG. 30 éves, keresztény, kitüntetett kereskedő, szívesen elmentes, Budapestben jó állásban levő fiatal ember vagyok. Keresek egy hozzáillő szolid urit, vagy jobb gazdálkodó családból származó leányt, vagy gyermektelen özvegyet életpartnerré, aki az én megtakarított 150 ezer lejemhez és 5 hold szántóföldem Arad környékén van, önálló életvitelre elősegítené. Vallás vagy beosztás nem akadály. Leveleket „Pesti Hírlap” felkiadó „La primăvară 23.426” jellegére Budapest kérék. 5798

Alkalmazás.

MEGBIZHATÓ raktárnok, ki németül gépel, helyesen írni tud, azonnal felvétetik. Ajánlatok „Török” jellegére az Aradi Közlöny kiadójába kérének. 5800

MINDENES vagy bejáróné, írásokkal felvétetik Arad, Bul. Regele Ferdinand 50. I., 8. 5809

RUHANEMŰ mosását és vasalását vállalom, házban és házon kívül. Arad, Str. Serb (Török Gábor-u.) 7. 5805

HAZMESTERNEK ajánlkozok középkorú nő. Arad, Str. Gh. Ionescu 5. (Gróf Karolyi-ucca.) 5819

HAZIKISASSZONYNAK keresek tanyára lehetőleg idősebb, szolid, szorgalmas árva leányt, ki önállóan főz, egy kis cseléd segítségével, minden egyéb házi munkát elvégző, szabad idejében pedig varr, vagy két nagyobb fiúcskával foglalkozik. Megkeresések következő címre küldendők: Leu Pálné Ciocova. Földmives iskola. 5813

PERFEKT, ügyes szobaleányt keresek azonnali, vagy október 15-iki belépésre. Jelekezni lehet délután 2—4-ig. Arad, Piata Catedrali (Thököly-tér) 5. I., 6. 10275

VAROLEÁNYOK felvétetnek Stern Testvéreknél Arad, Str. Motianu, Forray-u. 10275

MINDENES főzőnő azonnali belépésre kerestetik. Cim Dr. Vaikó Arad, Bulv. Carol 55., I. emelet, 10 udvari bejárat. 10275

KÖNYVELESBEN, gépirásban, pénztárkezelésben és irodai teendőkben járatos hivatalnoknő azonnali állást keres. Ajánlatokat „Megbízható” jellegére Rudolf Mossehoz Arad, kérék. 10275

RIKUTÓFIU felvétetik Viktorián cipőüzem Arad, Str. Nicu Filipescu 39. (F. G. rián-ucca.) 5774

VILLANYSZERELŐ segéd felvétetik. Gáspár Arad, Str. Horia 2. 5784

JÓ BIZONYÍTVANNYAL bíró szolgát laboránsnak felvesz Földes gyógyszer-tár Arad. 5795

MUNKASÉBÁNYOK, akik cukorkagyárban dolgoztak, felvétetnek. Gábor csokoládégyár, Arad. 5796

Oktatás.

ZENEAKADEMIAI hallgató zongoristákat ad kezdőknek, haladóknak. Mérsékelt tandíj. Arad, Str. Barțiu (Rákóczi-u.) 29. szám. 5757

Lakás.

EGY—KÉT szobás lakások kiadó. Cim Pálmai János Ujmikolaka, Fő-ut 21. 5806

KÉFTŐ és három szobás lakások és butorozott szobák kiadó. Boross ügynökségnél Arad, Str. Consistorului, (volt Batthyány-ucca) 9. szám. 5818

LAKÁSOK 2, 3, 4 és 5 szobás Str. Unirei, Str. Consistorului, Str. Brătianu, Str. Gojda, (Fábán, Batthyány, Weitzer, Szt. István-uccákban) kaphatók. Central ügynökség Arad, Str. Romanului (Zrínyi-ucca.) 5817

Eladás.

IZLELTES ebéd és vacsora koszt havi 1000 lejért kapható, házon kívül is. Ferenc-téri Vásárcsarnok Arad, Piata Mihaili Viteazul. 5807

Ingatlan.

MAGANHAZ, sarok épület azonnali elfoglalható 2 szoba és mellékhelyiségekkel, 200 □-os telekkel 120.000 lejért eladó. Central ügynökség Arad, Str. Romanului (Zrínyi-ucca.) 5817

MAGANHAZ belváros központjában, modern épület, 450.000 lejért eladó, lakás elfoglalható. Central ügynökség Arad, Str. Romanului (Zrínyi-ucca.) 5817

GYÁRTÉLEPNEK alkalmas 664 □-os ház hely Arad, Str. Sava Raicu 144—146. kövezett utcában eladó. Értekezni Str. Cosbuc No. 18. 5815

BIRIKOT 150 holdat bérebe vennék. Arad, Str. Cosbuc 18. 5815

Üzlet.

KÖRESEK bérebe csokoládégyárnak alkalmas, világos, pincehelyiséges magánházat. Németh Arad, Bohus palota. 5819

GYÁRIÜZEM részére keresek nagy raktár szuterén, vagy pincehelyiséget. Lőbl hírlapiroda Arad. 5811

FÜSZERÜZLET, italmérés és trafik elárussítással, elfoglalható 2 szoba, konyha és előszobás lakással, keramitos uccóban házzal együtt 480.000 lejért eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5816

RAKTÁRAK, ipari tüzemre is alkalmas nagy PINCEK, ÜZLETHELYISÉGEK kiadó: Piata Mihail Viteazul 13. alatt (Ferenc-tér—Karolina-u. sarkán.) Értekezés ugyanott dr. Müller Vendel László ügyvéd irodájában Arad. 5744

Vétel és eladás.

MOTOREKE Fiat „Excelsior” 40 lóerős, kitűnő karban, keveset használt, eladó. Szathmári Szabó István kertgazdaságában Pancota. 15196

ZONGORA, hegedű, cimba om, bőrdíj, silskin kabátok, szőrmék, komplett szobabereendezések, szőnyegek, vitrin, hintaszék, varrógépek, gyermekkosí, dísztárgyak, íróasztalok, fotelok, antik órák, schelson, antik szék, rézgyak, rézmű, festmények, vizes és boros poharak stb. eladók Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-ucca) I. e. jobbra. 600

SZABOASZTAL, konyhaasztal, kétrékes kékföldes, kétáru létra olcsón eladó. Arad, Str. Trandafirilor 2. (Aranykéz) 5789

MOTOREKE 45-ös Komnick eladó. Lengyel gépműhely Arad, Strada Mos Arad (Szel uca.) 5814

ANTIK ÉS MODERN butorokat, különböző antik tárgyakat, szőrmé árakat, dísztárgyakat, szőnyeget, fehér és ruhahomut, háztartási cikket, stb. bizományba veszek. Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-ucca), I. em., jobb. 1000

PALLAS LEXIKON 18 kötet 4000 lej, Papini: Krisztus Története 360 lej. Kalaposmagoló, üveggöngyölő papir egy rizema 240 lej. Knieszer papirkereskedőnél Arad, Bulv. Regele Ferdinand 21. 1114

EZÜSTÖT, ékszer, antik butort, zongorát, teljes modern lakás bereendezéseket legmagasabb árban veszünk. Vidékre utazunk. Salon Artistique Arad. 2011

KÉT jó cserépkályha olcsón kapható. Fischer üvegüzlet Arad, Neuman-palota. 10275

ZONGORA kereszthurok bércadó. Sándor iroda Arad, Piata Avram Iancu 21. szám. 5808

ÜVEGJÁTOS szekrény könyveknek, vagy irodába alkalmas, eladó. Arad, Széchenyi-utalom listázás. 5810

Különféle.

ELVESZETT szerdáj reggel 5 hónapos, világos szürke farkaskutya „Lili” névre hallgat, centája 192. Megtaláló illő jutalomban részesül. Arad, Str. Consistorului 12. alatt Pilsin. 1510

SZAZHUSZ lejért női ille kalapokat formáz és tisztít, 70 lejért férfi kalapokat vasal, tisztít és formáz „Gaby” szalon Arad, Bulev. Reg. Ferdinand 11. sz. (volt József tércsop-ut.) 5780

HAROM autogarázs helyiség azonnali kiadó belvárosban. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5804

BORPINCE, circa 1000 hektoliter kifogastalan ászokhordókkal, Parcofán, Fő-uton, borgepek és pinceeszközök használatával azonnali bérebevehető. Értekezni Szathmári Szabó István kertgazdaságban Pancota. 15191

A Str. Ep. Radu

(Magyar-u.) közvetlen közelében teljesen jókarban lévő magas földszintes ház, egy négyszobás, fürdőszobás és 3 egy-szobás lakással, nagyon olcsó árért eladó. Bővebbet Györfy „MURES” irodájában Arad, Str. Unirei (Fábán G.-u.) 15195

HÖLGYEIM!

Intimebb toaletjükhöz csak

OXIDOLT

használnak.

!!

Antiseptikus, szagtalan, nem mérges, a bőrt nem támadja meg. Ajánlják és használják a legkiválóbb orvosok tekintélyes szüléseknél és női betegségekkel. 5798

Kapható: drogériákban és gyógyszerárakban.

VEGYEN

MUSAY-nál

Aradon a színházszemben

Férfi öltöny. Őszi-téli Lej 1950—
Őszi-téli felöltő (tisztá gyapjú) ... 1950—
Double raglán vagy ulster mind színben. „ 2500—
Gummi kabát ... „ 960—
Fregoli őszi kabát minden színben „ 2600—
Bőr kabát (szőrmé bélés és gallér) „ 4300—
Winnassinghi és Hannoveri gummi kabát különlegességek.

Kisebb nagyobb ház helyek a Str. Fabrica 27., 29. sz. (régiszám 7.) alatt eladó. Bővebbet: Kalász János börtönléteben, Arad, Piata Avram Iancu No. 3. 5797

TEKINTSE MEG

ARAD, STR. CONSISTORULUI (Batthyány-ucca) 12. szám alatt levő dusan felszerelt bizományi raktár.

Külvárosi sarok magánház,

havi 100.000 lejért torgalmazó fűszerüzlet és korezmával, 2 szobás lakással, berendezéssel, kuglizóval, 320.000 lejért adó. Azonnal átvehető. Megbízott „URANUL” Iroda Arad, főpostával szemben. 16108

Mindenféle arctisztálanság eltűnik az

Ibolya Doree-Crém

használatával. Beszerezhető Rényi gyógyszerárban (volt Hajós) Arad, a vármegyházszáll szemben. 5671

Egy garnitúrát alkotó, értékes könyvszekrényt, íróasztalt, kártya- és közepasztalt megvételre keresek. Címeket ár megjelölésével Györfy „MURES” irodájába Arad kérék. 15198

Egy jókarban lévő zongora eladó sürgősen és olcsón. Megtekinthető Arad, Str. Brătianu 10., Lészay dívatüzet. 16108

Orvosok, ügyvédek részére irodahelyiségek a városközével szemben, I. és II. emeleten kiadó. CENTRAL ügynökség Arad, Str. Romanului (Zrínyi-ucca.) 5817

LICHTWITZ

LIQUEURS

Lapokban egy hirdetés jó tökébofátetés.

Megvételre keresünk egy centrifugális kis szivattyút elektromos motorral kuplungozva. — Ajánlatokat „SZIVATTYU” jellegére Rudolf Mosse (Sándor hírlapiroda) Arad kérék. 10275

Tuzifa

waggontételben legolcsóbb árban beszerezhető

Klein és Weiner

fakereskedőknél Arad, Str. Nic. Grigorescu 3—4. (volt Munkácsy-ucca.) Timisoara, Bul. Carol 19. (volt Hunyadi-ucca.) Teflon Arad, 5—31., Timisoara 21—22.